

ZUZANA
CANDIGLIOTA
ADVOKÁTKA

Městský soud v Praze
Spálená 2
112 16 Praha 2

prostřednictvím

Obvodního soudu pro Prahu 5
Hyberská 18
110 00 Praha 1

sp. zn. **10 C 341/2022**

V Brně dne 1. 12. 2023

Odvolatelka: ██████████, nar. ██████████

bytem ██████████

Zastoupena: Zuzanou Candigliota, advokátkou se sídlem Burešova 615/6, 602 00 Brno

Žalovaná: Fakultní nemocnice v Motole, IČO 00064203, se sídlem Praha 5, V Úvalu 84/1

Doplnění odvolání proti rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 26. 9. 2023, č. j. 10 C 341/2022-153

Obvodní soud pro Prahu 5 rozhodl rozsudkem ze dne 26. 9. 2023, č. j. 10 C 341/2022-153, tak, že zamítl žalobu odvolatelky na ochranu osobnosti, kterou se domáhala zaslání omluvy ze strany žalované FN v Motole (dále „nemocnice“) za neumožnění přítomnosti jí zvolené osoby při uvádění odvolatelky do celkové anestezie, a to ve znění: „*Vážená paní ██████████, tím, že jsme Vám během operačního zákroku pupeční kýly plánovaného na den 1.11.2022 neumožnili přítomnost vámi zvolené osoby při Vašem uvádění do celkové anestezie před tímto operačním zákrokem a při Vašem následném probuzení z celkové anestezie, jsme neoprávněně a nepřiměřeně zasáhli do Vašeho práva na nepřetržitou přítomnost osoby blízké nebo osoby Vámi určené, do Vašeho práva na ochranu zdraví a do Vašeho práva na ochranu*

ZUZANA CANDIGLIOTA | ADVOKÁTKA

IČ 03746933 | datová schránka by2wpca
Reg. číslo České advokátní komory 16127
Bankovní spojení 2200755319/2010

Burešova 615/6
602 00 Brno
Česká republika

+420 607 005 043
advokatka@candigliota.cz
www.candigliota.cz

soukromého života. Za toto jednání se Vám hluboce omlouváme“, a uložil odvolatelce nahradil žalované na náhradě nákladů řízení částku 1.800 Kč.

Odvolatelka prostřednictvím své právní zástupkyně podala dne 9. 11. 2023 blanketní odvolání, které na výzvu soudu doplňuje.

Odvolacím důvodem dle ust. § 205 odst. 2 písm. b), d), e) a g) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), tedy že:

- písm. b) – soud prvního stupně nepřihlédl k odvolatelem tvrzeným skutečnostem nebo k jím označeným důkazům,
- písm. d) – soud prvního stupně neúplně zjistil skutkový stav věci, neboť neprovedl navržené důkazy potřebné k prokázání rozhodných skutečností,
- písm. e) – soud prvního stupně dospěl na základě provedených důkazů k nesprávným skutkovým zjištěním,
- písm. g) – rozhodnutí soudu prvního stupně spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Odvolání nechť je považováno za podané i z jiných než výslovně uvedených důvodů, pokud uplatnění takových důvodů vyplývá z níže uvedené odvolací argumentace.

I. Popis rozhodných skutečností

Odvolatelka trpí zdravotními problémy v oblasti břišního svalstva. Dne 19. 5. 2022 podstoupila odvolatelka v nemocnici vyšetření, na základě kterého jí byla doporučena kompletní plastika oblasti břišní, tzv. abdominoplastika. Datum přijetí odvolatelky do nemocnice bylo naplánováno na 31. 10. 2022 a samotná operace pupeční kýly měla proběhnout následující den 1. 11. 2022. Při této příležitosti byla u odvolatelky shledána nutnost velmi pečlivě předoperační psychiatrické kompenzace. Odvolatelka je od roku 2009 v péči psychiatra pro deprese a emočně nestabilní poruchu osobnosti – obsedantně kompulsivní poruchu osobnosti, přičemž byla od této doby opakovaně hospitalizována v psychiatrické nemocnici. S ohledem na skutečnost, že po porodech se u odvolatelky objevila poporodní deprese, panická porucha a agorafobie projevující se zejména jako strach ze situací, které jsou pro odvolatelku těžko předvídatelné, potřebuje odvolatelka přítomnost jí zvolené osoby, ke které má důvěru a která by odvolatelce byla oporou při uvádění do celkové anestezie a při probuzení z ní, pomohla by odvolatelce se zvládnutím stresové situace i s případnou komunikací s personálem a hájením jejích práv. Odvolatelčin nepříznivý stav v těžko předvídatelných situacích doprovází tlak na hrudníku, hyperventilace, svalový třes, zvýšené svalové napětí, pocit nedostatku vzduchu, katastrofická interpretace tělesných příznaků, pocit, že každou chvíli upadne do bezvědomí a zemře, v krajním případě i poruchou zraku. Vzhledem k onemocnění odvolatelky a panickým atakám vhodnost přítomnosti osoby blízké při úvodu do anestezie idoporučil i její praktický lékař.

Odvolatelka opakovaně písemnou formou žádala (dne 23. 5. 2022, 23. 6. 2022 a 19. 7. 2022) nemocnici o vyjádření, zda bude doprovod jí zvolené osoby na základě uvedených požadavků umožněn s tím, že není nutný doprovod na operační sál, pokud dojde k usnutí odvolatelky na jiném místě. Odvolatelka uvedla, že osoba, kterou by určila, by byla ochotna projít potřebnou instruktáží a absolvovat jakékoli hygienické požadavky nemocničního režimu. V dopisech odvolatelka vysvětlila, že trpí panickou poruchou a z toho důvodu je pro ni celá situace velmi náročná.

Nemocnice však žádost odvolatelky zamítla a první relevantní odpověď na své žádosti obdržela odvolatelka dne 21. 7. 2022, kdy se telefonicky obrátila na MUDr. Klozovou, která jí oznámila, že je nepřipustné, aby byla jiná osoba na operačním sále. Možnost uvedení pacienta do celkové anestezie jinde, než na operačním sále, možná není, neboť pouze na operačním sále je k dispozici anesteziologický přístroj. Jedinou možností by bylo podání tzv. premedikace. K premedikaci před chirurgickými zákroky se však používají benzodiazepiny¹, což si odvolatelka nepřeje, jelikož právě na několika uklidňujících sedativech na bázi benzodiazepinů byla v minulosti závislá. Poté jí musela být předepisována antidepresiva k řešení těžké deprese. V návaznosti na užívání antipsychotik se u odvolatelky projevil i tzv. extrapyramidový syndrom, kvůli čemuž musela být rychlou záchrannou službou převezena i do nemocnice. Lze tak dospět k závěru, že užívání sedativ není pro odvolatelku v jejím zájmu, pakliže lze stejného cíle dosáhnout i pouhou přítomností osoby, ke které má důvěru.

Vzhledem ke svému psychickému stavu si žalobkyně přeje, aby byl zákrok vykonán ve zdravotnickém zařízení žalované, a to z důvodu vysoké odbornosti lékařů a vzhledem k agorafobii, kterou žalobkyně trpí, i částečně známému prostředí FN Motol, což hraje kvůli jejímu psychickému stavu zásadní roli. Kvůli tomu, že odvolatelka považuje přítomnost jí určené osoby jako esenciální, byla nucena svou operaci pupeční kýly, naplánovanou na den 1. 11. 2022, zrušit, přičemž náhradní termín nebyl dohodnut. Operace tedy nebyla zrušena bezdůvodně, ale kvůli nerespektování požadavků odvolatelky, které považuje za součást svých lidských a osobnostních práv.

Odvolatelka se svého práva domáhala dne 3. 10. 2022, kdy se obrátila na Obvodní soud pro Prahu 5 a podala na nemocnici žalobu na ochranu osobnosti společně s návrhem na předběžné opatření spočívajícím v umožnění přítomnosti doprovodu při uvedení odvolatelky do celkové anestezie a při probuzení se z ní.

Dne 10. 10. 2022 byl návrh na vydání předběžného opatření usnesením Obvodního soudu pro Prahu 5, č. j. 10 C 341/2022–28, zamítnut. Svůj závěr odůvodnil tím, že z povahy předběžných opatření vyplývá, že nemusí být zajišťovány všechny skutečnosti, které by soud musel zjišťovat, pokud by měl rozhodnout ve věci samé, postačí, pokud dojde k závěru, že zde může být případný nárok, jehož předběžnou úpravu si okolnosti vyžadují. Žalobkyně dle soudu tyto skutečnosti neosvědčila. Dle názoru soudu měla žalobkyně možnost si zvolit zdravotnické zařízení pro výkon zákroku, které by bylo vyhovující vůči jejím požadavkům a dále ani dostatečně neosvědčila, že by některé zdravotnické zařízení takovou možnost připouštělo. Soud dále konstatoval, že žalobkyni bylo nabídnuto alternativní řešení formou premedikace, kterou žalobkyně odmítla s tím, že byla dříve na sedativech závislá, s tím, že žalobkyně uvedla, že jí medikace v rámci jejího psychického stavu pomáhá. Soud dále vidí dvoukolejnost tvrzení žalobkyně.

Proti tomu se žalobkyně odvolala. O odvolání odvolatelky bylo usnesením Městského soudu v Praze ze dne 26. 1. 2023, č. j. 22 Co 10/2023–55, rozhodnuto tak, že usnesení soudu prvního stupně se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení. Své rozhodnutí odůvodnil tak, že soud prvního stupně přistoupil k rozhodnutí o návrhu mechanicky a bez ohledu na konkrétní okolnosti dané věci. K zamítnutí návrhu žalobkyně mu postačily nekonkrétní a v kontextu daných skutkových okolností nepřesvědčivé důvody žalované, aniž by dostatečně zohlednil nejen primární zákonem dané právo žalobkyně, ale i její specifické zdravotní (psychiatrické) potřeby. Zmínil také judikaturu Ústavního soudu, ze které plyne, že

¹ Např.: Benzodiazepiny. Národní zdravotnický informační portál [online]. Dostupné z: <https://www.nzp.cz/rejstrikovy-pojem/2638>.

pokud by se pacienti z principu nemohli svého práva na přítomnost blízké osoby při poskytování zdravotních služeb domoci prostřednictvím předběžného opatření, pak by jen těžko toto právo ve většině případů realizovali, aniž by ohrožovali svůj život či zdraví vyčkáváním na pravomocné skončení řízení ve věci samé.

Obvodní soud pro Prahu 5 usnesením ze dne 14. 3. 2023, č. j. 10 C 341/2022-83, návrh na předběžné opatření zamítl. Zamítnutí odůvodnil tím, že odvolatelka nijak neprokazuje, je dána potřeba zatímně upravit poměry účastníků, naopak je jednoznačně prokázáno, že taková potřeba dána není. To, zda se žalobkyně někdy v budoucnu operačnímu zásahu ve zdravotnickém zařízení žalované podrobí, je skutečností nejistou, a prokázání potřeby zatímně upravit poměry účastníků na to vázat nelze. Navíc tvrdil, že odvolatelka požadovala splnění povinnosti na den, který již uplynul, a ke skutečnosti, která daného dne ani nenastala, čímž se domáhala plnění nemožného. Přítomnost osoby nepatřící mezi zdravotnický personál na operačním sále soud označil za vysoce nežádoucí.

Dne 26. 9. 2023 Obvodní soud pro Prahu 5 zamítl rozsudkem č. j. 10 C 341/2022–153, žalobu na ochranu osobnosti. Soud shledal, že k zásahu do osobnostních práv odvolatelky nedošlo, neboť nedošlo ani k předmětnému operačnímu zákroku, nadto na přítomnost osoby blízké či žalobkyni určené na operačním sále při úvodu do anestezie či probouzení z ní mimo jiné dle metodického pokynu Ministerstva zdravotnictví či zprávy veřejného ochránce práv není právní nárok.

II. Argumentace

Předpokladem uplatnění práva na ochranu osobnosti podle ustanovení § 81 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, je skutečnost, že došlo k neoprávněnému zásahu a že tento zásah byl objektivně způsobilý přivodit újmu na právech chráněných zákonem. Jednáním nemocnice bylo porušeno právo odvolatelky upravené v ustanovení § 28 odst. 3 písm. a) a e) zák. č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, na základě kterého má odvolatelka při poskytování zdravotních služeb právo na úctu, důstojné zacházení, ohleduplnost apod. a na přítomnost osoby blízké nebo osoby jí zvolené, a to a to v souladu s jinými právními předpisy a vnitřním řádem, a nenaruší-li přítomnost těchto osob poskytnutí zdravotních služeb. Podle § 46 odst. 1 písm. a) téhož zákona však vnitřní řád nesmí zasahovat do práv pacienta nad míru, která je nezbytně nutná zejména pro řádný chod zdravotnického zařízení a respektování práv ostatních pacientů. V případě žalobkyně bylo také nutné přihlídnout k doporučení jejího ošetřujícího lékaře, který s ohledem na její zdravotní stav doporučil přítomnost osoby zvolené pacientkou. Také je potřeba respektovat práva odvolatelky jako osoby se zdravotním postižením, a tedy její specifické potřeby, což vyplývá mj. z Úmluvy o právech lidí se zdravotním postižením.

Obvodní soud rozhodl o žalobě formálně a nezohlednil řádně konkrétní případ odvolatelky a její specifické potřeby, když její návrh zamítl. Odvolatelka měla relevantní zdravotní důvody pro přítomnost zvolené osoby, přitom nepožadovala přítomnost při samotné operaci, ale šlo jí pouze o přítomnost v době, kdy bude při vědomí. Odvolatelkou zvolená osoba by tak nebyla přítomna samotnému zákroku a nenarušovala by poskytování zdravotních služeb, pouze měla být při úvodu do anestezie před operací a následně při probouzení z ní, což je přiměřený požadavek s ohledem na specifické potřeby odvolatelky, a to zvláště za situace, kdy doprovázející osoba byla ochotna podrobit se všem hygienickým a dalším nutným podmínkám, podobně jako personál či studenti. Odvolatelka navíc žádala nemocnici o umožnění této přítomnosti zhruba půl roku před plánovaným termínem zákroku, takže ani nelze dovodit, že by se jednalo o požadavek, na který by se nemocnice či zvolená doprovázející osoba nemohly připravit.

Požadavek odvolatelky nejlépe naplňoval její právo na ochranu zdraví ve smyslu čl. 31 Listiny základních práv a svobod. Zdraví nemá jen fyzickou, ale i psychickou stránku, kterou je třeba vzít do úvahy a v případě odvolatelky byl její požadavek plně odůvodněný a přiměřený.

Sám soud odkazuje na judikaturu, podle které při střetu základního práva s jiným právem, které stojí na stejné úrovni, je vždy nezbytné důsledně vážit, zda by jednomu právu nebyla nedůvodně dána přednost před právem druhým. Přitom přesně to soud udělal a nedůvodně dal přednost tvrzeným zájmům nemocnice, aniž by se vypořádal se specifickými okolnostmi případu a důsledně poměřoval zájmy obou stran a zohlednil, že zatímco na straně nemocnice či kohokoliv jiného by nedošlo k žádné újmě, neboť není žádný rozdíl z hlediska hygieny mezi tím, zda nemocnice na operační sál pustí studenta, herce, reportérku, což jsou osoby, které nemocnice reálně pouští na operační sál, a tím, když umožní i přítomnost doprovodu pacientky, která navíc tento doprovod z ohledem na její psychický stav opravdu potřebuje. Takže naopak na straně pacientky by nevyhověním její žádosti došlo k významné újmě a příkoří, neboť bezdůvodně jí byl odepřeno uspokojení její potřeby (potřeba jistoty a bezpečí patří mezi nejzákladnější lidské potřeby), což vedlo k tomu, že se rozhodla raději zákrok nepodstoupit, takže v důsledku je jí tím odepřena i zdravotní péče. Soud prvního stupně zcela ignoroval tento naprosto zásadní rozdíl mezi újmu, která by vznikla nemocnici (prakticky žádná), a mezi újmu, která vznikla odvolatelce (významná újma).

Co se týká metodického pokynu Ministerstva zdravotnictví k přítomnosti zákonných zástupců a osob blízkých u dětí při poskytování zdravotních služeb² ze dne 13. 6. 2023, ten výslovně uvádí, že potřebná předoperační příprava by měla být zpravidla prováděna v prostorách, kde je přítomnost doprovodu umožněna. V případě, pokud to nelze, je vhodné, aby byly ve vnitřním řádu definovány výjimky umožňující přítomnost doprovodu alespoň pro případ úvodu do anestezie a poté je doprovod z operačního sálu odveden. Předpokladem pro tuto přítomnost je pak plné poučení, proškolení doprovodu a použití osobních ochranných prostředků. Přítomnost doprovodu se tak v odůvodněných případech umožní na nezbytnou dobu, kterou je například aplikace anestezie. I když se metodický pokyn vztahuje k situaci dětí, což jsou zranitelné osoby, nelze odhlédnout od toho, že i odvolatelka patří mezi zranitelné osoby z důvodu svého zdravotního postižení.

Jak již bylo uvedeno, zákon o zdravotních službách přítomnost doprovodu umožňuje. Komentář k zákonu uvádí, že „*právo na přítomnost blízkých osob v případě hospitalizace dospělých pacientů by mělo být realizováno tak, aby byl pacient v návštěvách blízkých osob co nejméně omezen, a to pouze z kvalifikovaných důvodů.*“³ V určitém případě tak lze přítomnost osob při poskytování zdravotních služeb podmínit, nikoli však zcela vyloučit. Stejně tak i dle metodiky Ministerstva zdravotnictví nemocnice nemůže omezit přítomnost osob ani do té míry, že by bylo toto právo reálně neuskutečnitelné.⁴ Je však

² viz Metodický pokyn MZČR k přítomnosti zákonných zástupců a osob blízkých u dětí při poskytování zdravotních služeb. Ministerstvo zdravotnictví ČR. [online]. 13. 6. 2023. Dostupné na: <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2023/06/Metodicky-pokyn-k-pritomnosti-zakonnnych-zastupcu-a-osob-blizkych-u-deti-pri-poskytovani-zdravotnich-sluzeb.pdf>

³ Zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování. Zákon o specifických zdravotních službách. Praktický komentář. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018.

⁴ viz Metodické doporučení k přítomnosti zákonných zástupců u nezletilých pacientů v době nouzového stavu. Ministerstvo zdravotnictví ČR. [online]. 21. 4. 2020. Dostupné na: <https://koronavirus.mzcr.cz/metodicke-doporuceni-k-pritomnosti-zakonnnych-zastupcu-u-nezletilych-pacientu-v-dobe-nouzoveho-stavu>.

zcela pochopitelné, že existují situace, kdy je objektivně nutné omezit přítomnost doprovodu pacienta, a to například z důvodu infekčního onemocnění. Nelze tak ale činit zcela obecně bez přihlídnutí ke konkrétnímu případu. V tomto případě odvolatelka trpí psychickými problémy a její praktický lékař sám doporučuje, aby měla doprovod, takže nepřítomnost doprovodu by mohla způsobit komplikace a také narušit poskytnutí zdravotních služeb.

Co se týká závěrů soudu prvního stupně, že je žaloba nedůvodná kvůli tomu, že k zásahu do osobnostních práv odvolatelky nedošlo, neboť nedošlo ani k předmětnému operačnímu zákroku, je tento závěr zcela logicky chybný. Pokud nemocnice vytvořila překážku, která zabránila odvolatelce zákrok podstoupit, neboť podmínky zákroku pro ni nebyly přijatelné a odporovaly jejím lidským právům, tak to nelze přičítat odvolatelce k tíži. Odvolatelkou požadovaná omluva byla zcela přiléhavá, neboť nemocnice skutečně neumožnila přítomnost doprovodu, jak bylo požadováno v omluvě. Toto nemocnice nepochybně deklarovala a právě to bylo důvodem, proč byla odvolatelka i odrazena od využití péče. K zásahu do jejích práv došlo a došlo i k porušení jejích práv, neboť tento zásah byl zjevně nepřiměřený. Dokonce tento zásah trvá, neboť nemocnice nadále trvá na svém stanovisku, které neumožňuje odvolatelce využít zdravotních služeb.

Pokud soud tvrdí, že měla odvolatelka podat jiný typ žaloby, o tomto odvolatelka soudem ani nebyla poučena, nicméně nesouhlasí s tím, že by nemohla podat právě tento typ žaloby také. Stejně tak nesouhlasí s výhradami soudu ohledně předběžného opatření ohledně toho, jak prý měla či neměla reagovat. Odvolatelka chtěla, aby bylo nakonec rozhodnuto ve věci samé. Ovšem soud si i přes výtky odvolacího soudu zachoval svůj předsudečný postoj, založený na preferenci zájmů nemocnice bez ohledu na jakékoliv argumenty a zájmy odvolatelky. Proto si soud i vykonstruoval skutkový stav, že údajně herci na operačním sále měli být za sklem, což nebylo nijak prokázáno. Ale i kdyby to bylo prokázáno, tak je otázkou, proč u odvolatelky nebyla umožněna přítomnost doprovodu za sklem. Stejně tak vykonstruoval, že reportérka byla přítomna laparoskopické operaci, což je bez otevření operační rány, což dle soudu asi má být méně rizikové, ale i laparoskopická operace přitom narušuje integritu pacienta a soud není kompetentní k tomu, aby vyhodnocoval sám bez odborných znalostí hygienická rizika jednotlivých druhů operací. Soud tak nepřihlédl k důkazům odvolatelky, důkazy nesprávně a tendenčně vyhodnotil a dospěl k nesprávným právním závěrům, které popírají princip přiměřenosti, který je třeba aplikovat na tyto typy případů.

Postoj nemocnice, že odvolatelce neumožní přítomnost jí určené osoby při uvádění do celkové anestezie a při následném probouzení z ní, tzn. před a po výkonu operačního zákroku, objektivně ohrožuje právo odvolatelky na zdraví. Tento postoj je způsobit ještě více prohloubit psychické obtíže, kterými odvolatelka trpí či dokonce způsobit vznik nové psychické nebo fyzické újmy. V krajním případě by mohl postup nemocnice vést i k naplnění čl. 7 odst. 2 Listiny, dle kterého nesmí být osoby podrobeny ponižujícímu zacházení, ke kterému by mohlo dojít právě neumožněním doprovodu při poskytování zdravotní péče.

Vzhledem k tomu, že v tomto případě došlo k porušení práva na ochranu zdraví odvolatelky a jejího práva na přítomnost zvolené osoby, je třeba poskytnout odvolatelce soudní ochranu. Popsané jednání nemocnice objektivně přivedlo odvolatelce nemajetkovou újmu.

III. Návrh

Z výše uvedených důvodů žalobkyně navrhuje, aby odvolací soud napadené usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 26. 9. 2023, č. j. 10 C 341/2022-153, zrušil a vrátil věc soudu prvního stupně k novému projednání, nebo aby jej změnil tak, že návrhu žalobkyně se vyhovuje, a přiznal jí náhradu nákladů řízení.

██████████

zastoupena

Zuzanou Candigliota, advokátkou